

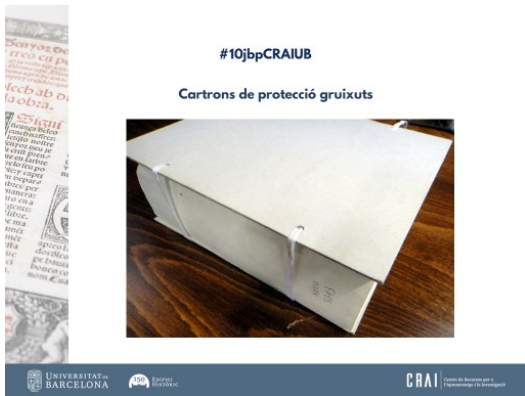
La col·lecció del CRAI Biblioteca de Fons Antic ha passat per moltes vicissituds des del moment que va sortir dels convents fins que va arribar al seu prestatge actual; un dels principals problemes que ens trobem és el mal estat de conservació dels fons. Calculem que de 135.000 documents, aproximadament entre un 70 o un 80% necessiten alguna actuació. Llibres sense cobertes o cobertes soltes o trencades, deformacions per mala posició, acidesa... Faré un breu repàs d'algunes accions que duem a terme per preservar els documents.

Les cobertes del llibre ajuden a que el volum estigui compacte i protegit. Com que estan soltes o trencades en molts dels nostres volums, cal posar els cartrons que fem a mida.

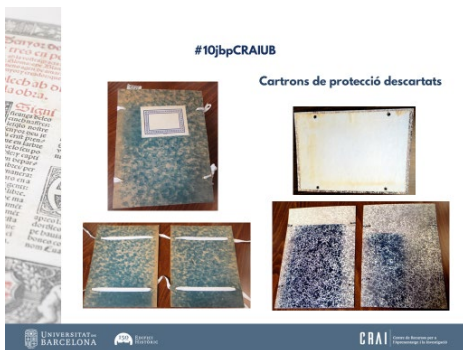

Aquesta és l'última generació de cartrons de protecció que estem fent: amb la veta de cotó, assegurada amb dos petits traus, no se separa del cartró corresponent i queda dissimulada. Molt sovint és el llom el que necessita reforç, per això fem el cartró en sentit horitzontal. Però si el llom està en bon estat i el que es vol és assegurar la integritat del llibre, perquè hi ha pàgines soltes, o perquè la mateixa coberta es desprèn del cos, es pot optar per fer la protecció en sentit vertical, deixant el llom a la vista, com veiem aquí. Sobretot això va bé en espais visibles al públic perquè conserva més l'estètica de la prestatgeria.

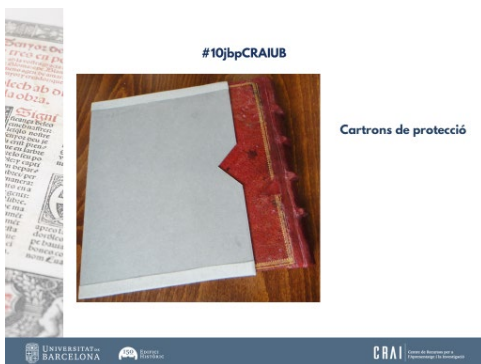
Aquests cartrons grisos són neutres, és a dir sense productes àcids que puguin afectar al paper antic, i d'un gruix considerable (650 micres), però no tant com per augmentar els centímetres de prestatge lineal.

Abans es feien servir cartrons molt més gruixuts. El problema ve quan la majoria dels llibres del mateix prestatge necessiten protecció. Si es posaven cartrons que augmentaven en més de mig centímetre el gruix de cada volum, al tornar-los al prestatge resulta que no hi cabien.

També hem substituït tots els materials que s'havien fet servir als anys 60-70, que no són neutres, podem veure com s'esgrogueixen. Aquí també veiem els efectes de la llum, que decolora les tintes. Ja fa dècades que els llums romanen apagats en els dipòsits interiors quan no hi ha ningú, i vam posar filtres als vidres de les finestres de les sales i a les vitrines expositives.

Aquesta és una capsa de protecció feta al Taller un cop s'ha restaurat el llibre. En totes les caixes i proteccions és molt important marcar el topogràfic en llapis, perquè si se separa el volum de la seva protecció puguem reunir-los fàcilment. Es fa servir llapis perquè permet fer canvis de signatura o

aprofitar les proteccions de cartró per altres llibres de la mateixa mida, en cas que se'ls faci una caixa a mida.

Les capses que encarreguem a mida (mesurem cada volum individualment) venen desplegadas i s'han de muntar, deixant la part gris fora, que dissimula millor les inclemències com la pols, etc.

Tenim aquestes proteccions, que podríem dir particulars de cada volum, i també tenim els elements de protecció que ens ajuden en un conjunt de llibres alhora.

En aquest grup inclouríem els metacrilats, que serveixen per evitar deformar el volum, quan els llibres s'aboquen enfora al final del prestatge. Són transparents, a la foto més aviat s'intueixen.

L'altre element que ajuda en la protecció en grup dels documents són els angles, sempre amb un cartró intercalat perquè no es marquin les cobertes del llibre. Són especialment útils si teniu compactus, que amb el moviment, en els prestatges que no estan del tot plens, els llibres poden relliscar endavant.

Uns documents que necessiten mesures especials de conservació són els gravats.

Estem treballant en dues sèries de més de dues mil làmines, que de fa temps estaven desades en piles. Ara, amb l'ajuda de becàries del taller, els hem netejat amb gomes vulcanitzades. Cada un va amb una camisa neutre pròpia, amb el seu topogràfic i ordenats en planeres.

Un material que es va conservar en caixes inadequades són les 68.000 portades arrencades i centenars de cobertes de pergami dels llibres de l'esporgada dels anys 30. Tant les portades com les cobertes

s'han ordenat en capses especials, les portades en capses de conservació de cartró com les que hem vist abans, i les encuadernacions en caixes de plàstic com les que veiem a la foto.

L'últim aspecte de la conservació és la manipulació del document per l'usuari, i per això hem realitzat un vídeo explicatiu, perquè els usuaris el mirin, i els hi doni unes pautes correctes per a la consulta dels fons. El podeu visualitzar al [DD](#), al nostre [canal de Youtube](#) o des d'aquest powerpoint. Aquest vídeo es va fer amb la col·laboració del Taller de Restauració i l'edició va anar a càrrec de l'Eva Sánchez, de Suport a la Docència, a qui agraïm la feina feta.

Per acabar una recomanació: com menys es deformen els llibres és agrupant-los per mides i mantenint els prestatges plens en la justa mesura, ni massa estrets ni massa amples. Tingueu en compte que costa més arreglar les males pràctiques del passat que dur a terme unes bones pràctiques ara.

#10jbpCRAIUB

Moltes gràcies

UNIVERSITAT DE BARCELONA Institut Històric CRAI Centre de Recerca per a l'Investigació de la Història